ධර්මයන් ලෙස දක්වා ඇත. එහි සාවද්‍ය වූ ප්‍රතිපත්ති අසෙවිතබ්බ ධර්ම ලෙස විස්තර කෙරේ. අසෙවිතබ්බ ධර්මයන් සේවනය කළහොත් "........ කුසලා ධම්මං පරිහායන්ති අකුසලා ධම්මා **අභිවඩ්ඪන්ති** ..." මෙහි කියන සෙවිතබ්බ ධර්මයන් යනුවෙන් විශේෂ යමක් හඳුන්වනු නො ලැබේ. න සෙවිතබ්බ ධර්මයන්ගේ විරතියක් පමණක් එහි දී අපේක්ෂිත ය. බෞද්ධ සීල සමාදානය ද මෙසේම ය. "...... වේරමණී ..... සමාදියාමි ....." (වැලකීමක් සමාදන්වෙමි) යන්නෙන් වැරදි කිරීමෙන් වැලකීම සීල සමාදානයකි. මෙම වැලකීම තුළ කිරීමක් ද ඇතුළත් ය. නිදසුනක් ලෙස "....**පාණාතිපාතා** පටිවිරතො ....." යන්නෙන් වැළකීමක් කියවෙතත් ".... ලජ්ජීදයාපන්නො සබ්බ පාණභූතෙසු හිතානුකම්පී විහරති ....." යන්නෙන් කිරීමක් කියවේ.) කුසල යන්නෙන්ද මෙසේ විශේෂ අළුත් යමක් කිරීමට නොව අකුසල ගණයට අයත්වන දේ නො කර සිටීම ගැනේ. ආයෂී පදාර්ථය සඳහා යෝග්‍ය පසුබිමක් තැනෙනුයේ එවිටයි. සීල සමාදානයත් කුසලයත් බොහෝ විට විරති සමාදානයක් වනුයේ එසේ ය.

ප්‍රාග් බෞද්ධ ස්වර්ග සංකල්පයේ ආරම්භයට සදචාර පසුබිමක් තිබේද?

කථිකාචාර්ය මැදවච්චියේ ධම්මජෝති හිමි

වෛදික යුගයේ ස්වර්ගය සම්බන්ධ පැහැදිලි අදහස් දෙකක් විද්‍යාමාන වේ.

I ස්වර්ගය ස්වභාව ධර්මය ඇසුරින් නිර්මාණය කර ගත්තකි.

II ස්වර්ගය පින්ඵල වශයෙන් මරණින් මතු යා හැකි සැපවත් ලෝකයකි. සදචාරය හා සම්බන්ධ වන්නේ මෙහි දෙවන අදහසයි.

එනම් මෙලොව යහපත් ක්‍රියාවන්හි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් යා හැකි ලෝකයකි යන්න යි. මේ අදහස වෛදික ආර්යයන් තුළ ඇතිවන්නට ඇත්තේ පරලොව පිළිබඳ හැඟීම ඔවුන් තුළ පහළ වන්නේ ඍග් වේද යුගයේ අවසාන භාගයේ පමණ බව විචාරක මතයකි.[1] මෙහි දී ඔවුන්ගේ අවධානයට ලක්වී ඇති සාධකය වන්නේ පින්ඵල විපාක හා පුනරුත්පත්තිය සඳහන් තන්ත්‍ර පාඨය[2] අන්තර්ගත වන ඍග් වේදයේ දහ වන (10) මණ්ඩලය එහි සෙසු කොටස් වලට වඩා පසු කාලීන වශයෙන් පිළිගැනීම යි.[3] ලෝකය පිළිබඳ ඉතාමත් ම ප්‍රාථමික වර්ගීකරණය විය යුත්තේ මෙලොව හා පරලොව වශයෙන් ද්විත්ව වන බව තවත් එක් විචාරක මතයකි.[4] එහිදී පරලොව පිහිටියේ

1 ඍග් වේද ප්‍රදීපය පි.24 - ගුණපාල සේනාධීර- පෙරමුණමුද්‍රණාලය - 1954
2. ඍග් 14.8. - ඍග් වේද සංහිතා - හරිටාචාර්යතුමා ඖෂධ නගරය - 1940
සංගච්ඡස්ව පිතෘභිඃ සංයමේනේෂ්ටා - පූර්තේන පරමේව්‍යෝමන්
හිත්වා යාවද්‍යං පුනරස්තමේහි - සංගච්ඡස්ව තන්වා සුවර්චාඃ
3 A. Vedic Readar for students "Introduction" - pxvi by Macdonell Englatnd - 1957 (oxford univesity press)
4 Eancyclopaedia of Buddhism P.421. vol.v "Heven and Hell" by C.Witanachchi - Colombo 1992.

8. **පාතේගම ඤාණාරාම හිමි.**
BA, (London) MA, PhD (India)
සිංගප්පූරුවේ බෞද්ධ හා පාලි විශ්වවිද්‍යාල පීඨයෙහි අධිපති.

9. **පොල්පිටියේ ඤාණරංසි හිමි.**
BA, (Sri Lanka)
අනුරාධපුර භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයෙහි බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයෙහි අංශාධිපති.

10. **පාතේගම ඤාණිස්සර හිමි.**
BA, Mphil (Sri Lanka)
අනුරාධපුර භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයෙහි බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයෙහි කථිකාචාර්ය.

11. **තිලක් කාරියවසම්**
BA, (Sri Lanka) PhD (Lancaster)
කැළණිය විශ්වවිද්‍යාලයීය පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන පශ්චාත් උපාධි ආයතනයෙහි අධ්‍යක්ෂ.

12.. **ඉඳුරාගාරේ ධම්මරතන හිමි.**
BA, MA, (Sri Lanka)
කැළණිය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි සංස්කෘත අධ්‍යයනාංශයෙහි කථිකාචාර්ය.

13. **මැදවච්චියේ ධම්මජෝති හිමි**
BA, (Sri Lanka)
කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයෙහි සිංහල අංශයෙහි සහාය කථිකාචාර්ය.

14. **පී. ඩී. ප්‍රේමසිරි**
BA, (Sri Lanka) MA. (London) PhD (Hawaii)
පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි මහාචාර්ය, බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයෙහි අංශාධිපති.

15. **කඩවත්ගම පියරතන හිමි.**
BA, (Sri Lanka)
අනුරාධපුර භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයෙහි බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයෙහි කථිකාචාර්ය.

16. **බණ්ඩාර මැණිකේ විජේතුංග.**
BA, (Sri Lanka) MA, PhD (India)
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයෙහි භාෂා හා සංස්කෘතික අධ්‍යයනාංශයෙහි කථිකාචාර්ය.

17. **රංජන් කුමාර හෙට්ටිආරච්චි.**
BA, (Sri Lanka) MA (Puna)
කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයෙහි හොරණ මණ්ඩපයෙහි කථිකාචාර්ය.

18. **ආචාර්ය කරගස්වැවේ විමලානන්ද හිමි.**
BA, (Sri Lanka) MA, PhD (Benares)
අනුරාධපුර භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයෙහි භාෂා අධ්‍යයනාංශයෙහි අංශාධිපති.

19. **කේ. ඒ. වීරසේන.**
BA, (Sri Lanka)
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයෙහි පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයෙහි කථිකාචාර්ය.

20. **අපරැක්කේ සුමංගල හිමි.**
BA, (Sri Lanka)
අනුරාධපුර භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයෙහි සමාජීය විද්‍යා හා තුලනාත්මක අධ්‍යයනාංශයෙහි අංශාධිපති.

21. **හෙන්රි වීරසිංහ**
BA, PhD (London)
කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයෙහි අධ්‍යාපන විද්‍යා අධ්‍යයනාංශයෙහි හිටපු මහාචාර්ය.

8. **පාතේගම ඤාණාරාම හිමි.**
BA, (London) MA, PhD (India)
සිංගප්පූරුවේ බෞද්ධ හා පාලි විශ්වවිද්‍යාල පීඨයෙහි අධිපති.

9. **පොල්පිටියේ ඤාණරංසි හිමි.**
BA, (Sri Lanka)
අනුරාධපුර භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයෙහි බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයෙහි අංශාධිපති.

10. **පාතේගම ඤාණිස්සර හිමි.**
BA, Mphil (Sri Lanka)
අනුරාධපුර භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයෙහි බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයෙහි කථිකාචාර්ය.

11. **තිලක් කාරියවසම්**
BA, (Sri Lanka) PhD (Lancaster)
කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයීය පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන පශ්චාත් උපාධි ආයතනයෙහි අධ්‍යක්ෂ.

12.. **ඉඳුරාගාරේ ධම්මරතන හිමි.**
BA, MA, (Sri Lanka)
කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි සංස්කෘත අධ්‍යයනාංශයෙහි කථිකාචාර්ය.

13. **මැදවච්චියේ ධම්මජෝති හිමි**
BA, (Sri Lanka)
කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයෙහි සිංහල අංශයෙහි සහාය කථිකාචාර්ය.

14. **පී. ඩී. ප්‍රේමසිරි**
BA, (Sri Lanka) MA. (London) PhD (Hawaii)
පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි මහාචාර්ය, බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයෙහි අංශාධිපති.

15. **කඩවත්ගම පියරතන හිමි.**
BA, (Sri Lanka)
අනුරාධපුර භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයෙහි බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයෙහි කථිකාචාර්ය.

16. **බණ්ඩාර මැණිකේ විජේතුංග.**
BA, (Sri Lanka) MA, PhD (India)
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයෙහි භාෂා හා සංස්කෘතික අධ්‍යයනාංශයෙහි කථිකාචාර්ය.

17. **රංජන් කුමාර හෙට්ටිආරච්චි.**
BA, (Sri Lanka) MA (Puna)
කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයෙහි හොරණ මණ්ඩපයෙහි කථිකාචාර්ය.

18. **ආචාර්ය කරගස්වැවේ විමලානන්ද හිමි.**
BA, (Sri Lanka) MA, PhD (Benares)
අනුරාධපුර භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයෙහි භාෂා අධ්‍යයනාංශයෙහි අංශාධිපති.

19. **කේ. ඒ. වීරසේන.**
BA, (Sri Lanka)
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයෙහි පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයෙහි කථිකාචාර්ය.

20. **අපරැක්කේ සුමංගල හිමි.**
BA, (Sri Lanka)
අනුරාධපුර භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලයෙහි සමාජීය විද්‍යා හා තුලනාත්මක අධ්‍යයනාංශයෙහි අංශාධිපති.

21. **හෙන්රි වීරසිංහ**
BA, PhD (London)
කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයෙහි අධ්‍යාපන විද්‍යා අධ්‍යයනාංශයෙහි හිටපු මහාචාර්ය.

යුතු ධර්මයන් ලෙස දක්වා ඇත. එහි සාවද්‍ය වූ ප්‍රතිපත්ති අසෙවිතබ්බ ධර්ම ලෙස විස්තර කෙරේ. අසෙවිතබ්බ ධර්මයන් සේවනය කළහොත් "......... කුසලා ධම්මං පරිහායන්ති අකුසලා ධම්මා **අභිවඩ්ඪන්ති** ..." මෙහි කියන සෙවිතබ්බ ධර්මයන් යනුවෙන් විශේෂ යමක් හඳුන්වනු නො ලැබේ. න සෙවිතබ්බ ධර්මයන්ගේ විරතියක් පමණක් එහි දී අපේක්ෂිත ය. බෞද්ධ සීල සමාදානය ද මෙසේම ය. "...... වේරමණී ..... සමාදියාමි ....." (වැලකීමක් සමාදන්වෙමි) යන්නෙන් වැරදි කිරීමෙන් වැලකීම සීල සමාදානයකි. මෙම වැලකීම තුළ කිරීමක් ද ඇතුළත් ය. නිදසුනක් ලෙස "**පාණාතිපාතා** පටිවිරතො ....." යන්නෙන් වැළකීමක් කියවෙතත් ".... ලජ්ජීදයාපන්නො සබ්බ පාණභූතෙසු හිතානුකම්පී විහරති ....." යන්නෙන් කිරීමක් කියවේ.) කුසල යන්නෙන්ද මෙසේ විශේෂ අළුත් යමක් කිරීමට නොව අකුසල ගණයට අයත්වන දේ නො කර සිටීම ගැනේ. ආයුෂ්‍ය පදාර්ථය සඳහා යෝග්‍ය පසුබිමක් තැනෙනුයේ එවිටයි. සීල සමාදානයත් කුසලයත් බොහෝ විට විරති සමාදානයක් වනුයේ එසේ ය.

ප්‍රාග් බෞද්ධ ස්වර්ග සංකල්පයේ ආරම්භයට සදාචාර පසුබිමක් තිබේද?

කථිකාචාර්ය මැදවච්චියේ ධම්මජෝති හිමි

වෛදික යුගයේ ස්වර්ගය සම්බන්ධ පැහැදිලි අදහස් දෙකක් විද්‍යාමාන වේ.

I ස්වර්ගය ස්වභාව ධර්මය ඇසුරින් නිර්මාණය කර ගත්තකි.

II ස්වර්ගය පින්පල වශයෙන් මරණින් මතු යා හැකි සැපවත් ලෝකයකි. සදාචාරය හා සම්බන්ධ වන්නේ මෙහි දෙවන අදහසයි.

එනම් මෙලොව යහපත් ක්‍රියාවන්හි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් යා හැකි ලෝකයකි යන්න යි. මේ අදහස වෛදික ආර්යයන් තුළ ඇතිවන්නට ඇත්තේ පරලොව පිළිබඳ හැඟීම ඔවුන් තුළ පහළ වන්නේ ඍග් වේද යුගයේ අවසාන භාගයේ පමණ බව විචාරක මතයකි.[1] මෙහි දී ඔවුන්ගේ අවධානයට ලක්වී ඇති සාධකය වන්නේ පින්පල විපාක හා පුනරුත්පත්තිය සඳහන් තන්ත්‍ර පාඨය[2] අන්තර්ගත වන ඍග් වේදයේ දහ වන (10) මණ්ඩලය එහි සෙසු කොටස් වලට වඩා පසු කාලීන වශයෙන් පිළිගැනීම යි.[3] ලෝකය පිළිබඳ ඉතාමත් ම ප්‍රාථමික වර්ගීකරණය විය යුත්තේ මෙලොව හා පරලොව වශයෙන් ද්විත්ව වන බව තවත් එක් විචාරක මතයකි.[4] එහිදී පරලොව පිහිටියේ

1 ඍග් වේද ප්‍රදීපය පි.24 - ගණපාල සේනාධීර- පෙරමුණමුද්‍රණාලය - 1954
2. ඍග් 14.8. - ඍග් වේද සංහිතා - භට්ටාචාර්යතුමා ඖෂධ නගරය - 1940
සංගච්ඡස්ව පිතෘභිඃ සංයමේනේෂ්ටා - පූර්තේන පරමේව්‍යෝමන්
හිත්වා යාවද්‍යං පුනරස්තමේහි - සංගච්ඡස්ව තන්වා සුවර්චාඃ
3 A. Vedic Readar for students "Introduction" - pxvi by Macdonell Englatnd - 1957 (oxford univesity press)
4 Eancyclopaedia of Buddhism P.421. vol.v "Heven and Hell" by C.Witanachchi - Colombo 1992.